Понеке писце као да не обавезује ни најовлашнија подела рада. Уплићу се у послове и домене власти и државе, земље и света, администрације и дипломатије, науке и филозофије, вере и цркве, природних и натприродних чуда и чудотвораца, па онда и натраг, и наниже, све до оних хорацијевских шест стотина теґоба свакодневноґ живота.

И у свом ґлавном послу, имали или немали признато мајсторско писмо, ови непоправљиви сваштари нерешко прелиђу и замењују еснафске и специјалистичке надлежности стихотвораца, прозаиста, есејиста, књижевних теоретичара и историчара, па и дневничко-мемоарских евидентичара и памтеника сопствених и туђих прикључења.

Такве списатеље, доследне у својој недоследности, краси и неизлечива колебљивост између ґлувонеме самоґиње и приґодних микрофонско-рефлекторских одзива на учешће у медијском жаґору књижевноґ, културноґ и општеґ живоґа.

Најмању шансу на помиловање имају, пак, обликовна раз-ґра-на-ва-ња у писму оваквих литераґа, склоних да у исте корице пакују ґовор различитих ґраматичких лица и персоналних инстанци, жанровско-поетичких обраsаца, већих и мањих форми, мозаички лабаво повезаних или поґпуно осамљених цртица, лебдивих мотивских уломака, крхоґина и иверки, а све у најразличитијим тоналитеґима, од оних узбуњених, безмало трибунских, до оних шаґтавих, получујних.

Баш свашта! Ниједном од поменуґих искушења (или напасти, како би рекао Вук) није одолео писац ове књиґе, па му је ґешко поверовати у наклоност евенґуалноґ читаоца.

Аґор

САДРЖАЈ

I

О поетичкој самосвести Десанке Максимовић 11
Сећање на Душана Радовића 21
Белешке о разлозима и видовима друговања с поезијом Гојка Ђога 25
О *Стиду* Мирослава Тохоља 34
Фикционализација животописа 40
Документарни и поетски аспект завичајних сећања и подсећања Милоша Кордића 49
Опис и попис фаза и актера модернизације српске прозе новијег времена 60
Књижевни универзитети Тање Крагујевић 66
О промискуитету поетског и прозног говора 71
О спојеним и неспојивим судовима стварања и стварности 80

II

Од силуете протолика до насловног јунака националне епопеје 95
Ум и слобода – Доситејеве кључне речи 98
Универзално и национално у мишљењу и делању српских просветитеља 103
Галаксија Младена Лесковца 110

Књижевнокритичка позиција *Летописа* крајем двадесетог века 116
На размеђи векова 129

III

Априлске тезе 135
Крај године 145
Девети месец 154
О дому и свету, миру и рату 164
Август ’24. 175
Од трагова старог века до епохалних светских потреса двадесетог столећа 179

О овој књизи 185
Белешка о аутору 187

I

О ПОЕТИЧКОЈ САМОСВЕСТИ ДЕСАНКЕ МАКСИМОВИЋ

Пишући у више наврата о песништву Десанке Максимовић и читајући критичко-есејистичке одзиве на њено стваралаштво, аутор ових бележака је остао дужан – можда више него иком другом – тихом и марљивом Љубисаву Андрићу, који је за Матицу српску 1989. приредио књигу *Са Десанком Максимовић*, у чијем састављању се користио разговорима с песникињом осамдесет седморо публициста и књижевника, од којих за ову прилику издвајамо само имена Драгослава Адамовића, Миће Данојлића, Милоша Јевтића, Гроздане Олујић, Петра Пајића, Радована Поповића и Бранимира Шћепановића. Како би „прича текла са што мање неравнина", Андрић је питања „морао час скраћивати, час преправљати", док су одговори, у сваком од двадесет три поглавља ове замашне књиге, остали „потпуно аутентични, ничим неокрњени". У тим одговорима, по приређивачевом суду, „нема оне *друīе Десанке*, за којом се, у оваквим радовима, најчешће трага". Ту је истинска и цела Десанка, са својим сећањима и осећањима, детињством и завичајем, прецима и сродницима, одрастањем и сазревањем, домом и светом, ратом и миром, склоностима и несклоностима, поезијом и отпорима, лириком, приповедном прозом, преводилаштвом и песмама за децу, потајном самоћом и јавним „ходом кроз народ" с блиском јој браћом по перу, најпосле и с њеним изјашњењима о тзв. последњим питањима живота и смрти, пролазности и вечности, вере, сумње, безверја и маловерја. У овој су књизи, била то њена врлина или мана, безмало са истом пажњом третирана историјско-отаџбинска, социјална, етичка и естетичко-поетичка питања као и она о обичним људским потребама и